

Werkblad voor de leerdienst te houden 8 januari 2017 om 17u in de Bethelkerk in Ede.
Dr. J. van Eck

Onderwerp is het geloofsartikel: ik geloof een heilige, algemene christelijke kerk, de gemeenschap der heiligen.

Leidraad voor de uitleg zullen zijn vraag en antwoord 54 en 55 van de Heidelbergse Catechismus:

Wat gelooft u aangaande de heilige, algemene christelijke kerk?

Dat de Zoon van God van het begin van de wereld tot het einde zich uit het hele menselijke geslacht een gemeente, die tot het eeuwige leven is uitverkoren, door zijn Geest en Woord in de eenheid van het ware geloof vergadert, beschermt en in stand houdt, en dat ik daarvan een levend lid ben en dat eeuwig zal blijven.

Wat verstaat u onder de gemeenschap der heiligen?

Ten eerste, dat de gelovigen gezamenlijk en ieder afzonderlijk als leden deel hebben aan de Heere Christus en aan al zijn schatten en gaven. Ten tweede, dat ieder zich verplicht moet weten om zijn gaven bereidwillig en met vreugde tot nut en zaligheid van de andere leden te gebruiken.

Wat we dagelijks van de kerk ervaren is dikwijls vooral de kleinheid ervan. Het menselijk gedoe dat de doorwerking van het evangelie lijkt te smoren. Het geloof kan ons daarbovenuit tillen.

Denk aan de situatie van Johannes, die om zijn verkondiging naar Patmos was verbannen, terwijl voor de gemeenten waarvoor hij verantwoordelijkheid droeg vervolging dreigde en het ook binnen de gemeenten lang niet allemaal goed ging. Dan verschijnt de verheerlijkte Christus aan hem en laat hem zien dat Hij het is die de gemeenten en hun predikers in zijn hand houdt. Daarna ziet Johannes in een visioen de totale gemeente uit Joden en heidenen, een schare die niemand tellen kan en die de lof van God zingt en van het Lam dat zijn leven voor de wereld wilde geven. Van zo'n kerk willen we graag een levend lid zijn.

De kerk is 'heilig', wat niet wil zeggen dat ze vlekkeloos is, maar dat ze met Christus is verbonden.

Dat ze 'algemeen' ('katholiek' volgens het Grieks) is, betekent dat ze geroepen wordt uit alle talen en volken. Deze kerk kan onder verschillende volken zeer verschillende gestalten aannemen, zoals ieder die ooit een Grieks- of Russisch-orthodoxe kerkdienst bijwoonde kan beamen. Nederland is beroemd om zijn nodeloze verspintering, meestal vanwege leerstellige kwesties. Calvijn vond dat men allen die geloven dat Christus de Zoon van God is en dat ons heil in zijn barmhartigheid is gelegen als medechristenen moest beschouwen. Hadden zijn navolgers dat maar gedaan! Gedane zaken nemen geen keer. We hebben geen keus dan als het maar enigszins kan trouw aan onze eigen kerk te blijven, maar in het besef dat God zich daaraan niet bindt en dat je deel uitmaakt van een wereldwijde schare.

Het woord 'christelijke' is door Luther aan de geloofsbelijdenis toegevoegd. Het verving bij hem het woord 'katholieke' of 'algemene', waarvan hij vond dat het door gezag in Rome misbruikt werd. Het ging hem om de hele christenheid. In de Nederlandse vertaling van de geloofsbelijdenis is het woord 'algemene' weer teruggekomen, maar het door Luther toegevoegde 'christelijke' heeft men laten staan.

Het antwoord van de Catechismus beschrijft de kerk geheel vanuit de activiteit van Christus. HIJ vergadert zich een gemeente door zijn Geest en Woord. Het woordje 'zich' maakt het persoonlijk: Hij wil mensen bij zich hebben; daarom spreekt Hij ons aan.

Dat Hij zijn gemeente 'uit het hele menselijke geslacht' samenroept is volgens sommige critici van de Catechismus te algemeen gesteld. De bijzondere plaats van Israël te midden van de volkeren zou door de opstellers zijn vergeten. In de eerste uitgave worden hier geen teksten uit het Nieuwe Testament voor aangehaald, maar enkel één tekst uit het Oude: Gods belofte aan Izak in Gen. 26:4, dat 'in zijn

nageslacht (Israël en de Messias die uit Israël geboren zou worden) alle volken van de aarde zouden worden gezegend'. Israël was dus weldegelijk in beeld bij de opstellers.

Bij 'uitverkoren' niet aan een kille schifting denken, maar aan Jezus die vissers tot een nieuw leven roept terwijl ze bezig zijn aan het meer van Galilea, of aan Paulus die de wereld rondreist om mensen voor Christus te winnen. Het is de Geest zelf die in het evangelie spreekt en die ons zo aanspreekt dat we geen 'nee' meer kunnen zeggen. Zo vergadert Christus 'zich' een uitverkoren gemeente. Alles wat we er los van Christus over zeggen voert ons af van God.

'Door zijn Geest en Woord.' Het is de Geest, God zelf dus, die in het evangelie aan het woord is en die ons met zijn woord tot Christus roept, dwars door alle gebreken van de prediking heen.

De 'gemeenschap der heiligen' is allereerst gemeenschap met Christus. Hij wil alles met ons delen: Als Hij heilig is, zijn wij dat ook. Is Hij rechtvaardig, dan zijn wij rechtvaardig. Durven we dat te geloven? Er is geen gave die we niet van Hem ontvangen. Daarom delen we onze gaven graag met anderen.

Het woord 'lid' of 'leden' concreet als 'ledematen' nemen. De gemeente als lichaam met Christus als hoofd en de gelovigen als zijn ledematen. Wij kunnen het oog, het oor of de hand van Christus zijn.